

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringssvar UMAK - *Livslang læring i nord* (Arbo-utvalget)

UMAK-styret behandlet Arbo-utvalgets rapport *Livslang læring i nord* i styremøte 29.01.2021. Høringssvaret fra UMAK er basert på innspill fra UMAK-styret som ble gitt i dette styremøte, samt innspill gitt i UMAKs utvidede ledermøte og UMAKs utdanningsforum. De konkrete spørsmålene som blir gitt i høringsbrevet er besvart til slutt i høringssvaret.

Generelt er livslang læring et tema som skaper engasjement. Det viser de diskusjonene vi har hatt på UMAK i forbindelse med denne høringen, men også i forbindelse med at tematikken jevnlig har blitt tatt opp i våre fagmiljøer og på ledelsesnivå de siste årene.

Kunsthøgskolene er kontinuerlig opptatt av utvikling, og utøvende og skapende kunstnere uttrykke at de jevnlig har behov for faglig påfyll. Ettersom denne yrkesgruppen ofte beveger seg mellom felt og kunstnere innehar ulike roller, har de også ofte behov for støttekompetanse, som for eksempel kunsthøgskoledidaktikk, og produksjons-, tekniker- og/eller formidlingskunnskap. Endringer i samfunnet gjør også at mange har behov for ny kunnskap, for eksempel om teknologi eller støttesystemer. Når det gjelder museumsvirksomheten til UMAK så innehar de fagansatte kunnskap som er etterspurt, for eksempel i museumsvesenet og natur- og kulturforvaltningen. En generell tilbakemelding er likevel at det er en del utfordringer knyttet til utvikling av enkeltemner og kurs som ikke inngår i BA- og MA-studier. Den største utfordringen er finansieringssystemet, som i større grad gir belønning for programstudenter enn andre studenter. Andre utfordringer er den omfattende og tidskrevende studieadministrasjonen knyttet til utvikling av enkeltemner og kurs, og behovet for administrativ støtte mer generelt.

UMAK-styret var særlig opptatt av at *Livslang læring i nord* i liten grad baserer seg på behovsanalyser, og de gjorde et poeng ut av at det er nødvendig med mer kunnskap om hvilke behov de ulike sektorene har (i nord og utenfor nord), før man begynner å utvikle nye tilbud. De var også opptatt av at man må ta utgangspunkt i det eksisterende studietilbudet og undersøke muligheten for fleksibilisering, blant annet. Når det gjelder finansielle modeller så er det jevnt over enighet om at det ikke er noen god ide å kommersialisere utdanningstilbudene, og det blir fremhevet at gratisprinsippet må ivaretas. Samlet sett kan man si at ønsket er å jobbe med livslang læring med utgangspunkt i eksisterende utdanningstilbud og eksisterende organisering av utdanning på UiT. Før man går i gang med å utvikle ikke-campusbaserte tilbud bør det også undersøkes nærmere hvilke studier som fungerer utenfor campus. Samarbeid på tvers av universiteter og høyskoler og innad på UiT fremheves som en mulighet for å utvikle spennende studietilbud. For eksempel er kunnskap om samisk kultur og samfunn et tverrfaglig felt som man kan se nærmere på, og dette feltet inngår også som et strategisk satsningsområde for UiT.

Høringsspørsmål - tiltak

1. Hvilke tiltak vil dere fremheve som sentrale for å øke aktiviteten innenfor livslang læring ved deres enhet?

- Kartlegge «skjult» livslang læring innen kunstfagene
- Fleksibilisere emner/årsstudier som allerede gis innen kunstfagene
- Utvikle nye emner/kurs som kan tilbys innen kunstfagene
- Undersøke behovet for emner/kurs innen kultur- og naturforvaltning i privat og offentlig virksomheter, med tanke på å lage emner/kurs innen museets virksomhetsfelt

Kunstfagene krever dybdekunnskap og spesialiserte ferdigheter, og har en oppbygning som gjør at de bidrar til livslang læring. Mange studenter innen kunstfagene har ofte perioder i arbeidslivet mellom BA, MA- og ph.d.-studier, og kan slik være inne i et løp som i prinsippet er «skjult» livslang læring. Flere av kunstfagene forutsetter også forkunnskaper som innebærer at studentene er mer voksne når de starter på studiene. Enkelte kommer i tillegg til kunstfagene etter en periode i arbeidsliv eller etter andre studier. Et eksempel er forfatterstudiet, der studenter har ofte fullført en annen utdanning og er i arbeidslivet, men ønsker å utvikle sine skriveferdigheter for å jobbe som forfatter på deltid eller heltid. Dette er årsaken til at studiet er lagt opp som tre årsstudier, og ikke som et BA-program. Studiet er også fleksibilisert med tanke på at studentene kan opprettholde jobb, følge opp familie og ikke trenger å flytte til Tromsø i studietiden.

På Musikkonservatoriet så har vi i dag enkelte emner og årsstudier som støtter opp om livslang læring, bla. Praktisk pedagogisk utdanning og Musikk i skolen. Studentene tar disse utdanningene enten rett etter andre studier i musikk, eller etter at de har etablert seg i arbeidslivet. For Musikkonservatoriet er det disse utdanningstilbudene som vi ønsker å starte med å utvikle videre, slik at de er tilpasset studenter i ulike deler av karrieren. Et første steg vil være å søke støtte fra DIKU til et utviklingsprosjekt på Musikkonservatoriet for fleksibilisering med oppstart i 2021/2022.

På Kunstakademiet vil det være relevant å starte med å utvikle fleksible enkeltemner/kurs innenfor landskapsarkitektur.

Ved Universitetsmuseet gis det per i dag ikke noen ordinær utdanning. Museenes arbeid med forskning, samling og forvaltning innebærer behov for omfattende kompetanse, og det kan være relevant å utvikle etter- og videreutdanningstilbud som tilbys til ansatte i offentlige museer og natur- og kulturforvaltning samt private virksomheter. Utviklingen av slike kurs vil innebære et omfattende forarbeid for å avdekke hvilke kompetanser som etterspørres. I tillegg vil det innebære en dreining av universitetsmuseets arbeidskapasitet fra samlingsarbeid og formidling til undervisning.

2. Er det andre tiltak som enheten vil fremheve for å stimulere til økt aktivitet innenfor satsningsområdet?

Et viktig tiltak for å øke aktivitet innenfor satsningsområdet vil være å tilpasse den studieadministrativ støtte til de faglig ansatte, sånn at de får tilstrekkelig hjelp til å fleksibilisere eksisterende utdanninger og utvikling av nye emner/kurs.

3. Rapporten skisserer UiT som en nasjonal pilot for livslang læring. Hva bør inngå i en slik pilot?

Vi mener at det er to momenter som det er særlig viktig å prøve ut i en nasjonal pilot. Det ene momentet er knyttet til finansiering og det andre momentet er knyttet til studieadministrativ- og teknisk støtte, deriblant hybrid undervisningsmodeller.

4. De fleste tiltakene kan innføres i både nåværende og evt. justert organisasjonsform. Hva bør vektlegges når man avgjør hvordan arbeidet med livslang læring skal organiseres fremover?

UMAK ser ikke for seg at en ny enhet på nivå 1, med særskilt ansvar for livslang læring, vil være en god løsning for å utvikle og drifte tilbud innen kunst- og museumsfagene. Årsaken er at slike tilbud må knyttes tett på eksisterende virksomhet og fagområde for å kunne fungere, samt at det krever god kjennskap til kunst- og museumsfagene og til disse sektorene. Vi er opptatt av å se på muligheten for å fleksibilisere enkelte utdanningstilbud som vi allerede gir, som nevnt ovenfor, og eventuelt utvikle nye emner/kurs/årsstudier innenfor fagområder som vi allerede har på enheten. Støtten som det er behov for fra nivå 1 vil kunne gis gjennom allerede etablerte ordninger for opptak, eksamen, og rekruttering, blant annet.

5. Hvordan vil fakultetet/enheten jobbe med å følge opp rapporten og føringene i bl.a. Stortingsmeld 14 (2019-2020)?

UMAK jobber kontinuerlig med å følge opp rapporter og ulike føringer når det gjelder livslang læring, blant annet gjennom UMAKs utdanningsforum i instituttrådene. I arbeidet med utviklingen av studieporteføljen til UMAK har vi vært spesielt opptatt av å se på mulighetene for livslang læring. Det er en utfordring at finansieringssystemet i dag ikke gir like god uttelling for studenter på enkeltemner/årsstudier/kurs som programstudenter. Vi mener derfor UiT må jobbe for å endre finansieringssystemet på sikt, samt ta høyde for å belønne enhetens arbeid med livslang læring gjennom UiTs budsjettfordeling.

6. Hvordan kan UiT legge bedre til rette for at enheter og fagmiljøer prioriterer økt satsing på EVU og livslang læring?

Se ovenfor. Det nasjonale finansieringssystemet for utdanning må vende fokus bort fra gradsprogrammer alene. UiT bør gjøre noe med sitt budsjettfordelingssystem for å støtte opp om arbeid med livslang læring.

7. Bør fagmiljøer og institutter som engasjerer seg i utviklingen av fleksible studier få ekstra finansiering/incentiver, og i så fall hvordan?

Ja, vi mener UiT bør belønne arbeid med livslang læring. Overordnet vil det handle om omstilling i utdanningstilbudet tilpasset en fremtid med lavere studenttall og et endret arbeidsmarked. Miljøer som allerede nå legger til rette for å kunne tilpasse seg fremtidige behov bør kunne få tilgang til incentiver som stimulerer til dette. Det kan for eksempel lyses ut søkbare prosjektmidler til utviklingsarbeid, samt at ordinære og eksisterende ordninger tilpasses. Se under.

8. Hvordan kan det utformes ordninger og insentiver for godt samarbeid mellom institutter og fakulteter om utvikling og drift av tilbud?

Incentivene bør være knyttet til ordinære og eksisterende ordninger som økte driftsmidler, forskningsterminer og avsatt tid til utvikling av livslang læring.

9. Hvordan kan UiT legge bedre til rette for ansattes tidsbruk og motivasjon knyttet til etter- og videreutdanning?

UMAK mener arbeidet med livslang læring i hovedsak må utføres innenfor ordinær arbeidstid. Det vil i stor grad være rom for dette om UMAK jobber med å fleksibilisere utdanningstilbud som allerede eksisterer, og som både gis til studenter i ordinære studieløp og andre studenter samtidig. Det vil likevel innebærer en perspektivforskyvning, bort fra gradsstudier alene, og mot mer fleksibilisering av gradsstudiene. To utfordringer vil i så måte være å opprettholde studiemiljøet på campus og gjennomføring av praksis, for eksempel. En annen utfordring er at det vil være krevende for studieadministrasjonen, slik den nå er rigget, å følge opp de ulike studentgruppene samtidig.

10. Er det grunner til at denne typen aktivitet bør honoreres særskilt, i tillegg til ordinær arbeidsavtale og lønn?

Særlig honorering av undervisning som ikke inngår i gradsgivende studier er problematisk og kan føre til at ordinær undervisning får en lavere status.

Innen kunstfagene er det allerede en stor andel ansatte i deltidsstillinger og i åremålsstillinger, fordi det forventes at de fagansatte opprettholder sitt arbeid i det respektive kunstfeltet. Økt søkelys på utviklingsarbeid innen livslang læring vil fordre økt bruk av midlertidig ansatte, slik vi ser det. Dagens søkelys på å få bukt med midlertidighet vanskeliggjør imidlertid økt bruk av midlertidige ansettelser.

Vennlig hilsen

Lena Aarekol
direktør

Hanne Hammer Stien
visedirektør utdanning og KU

—